

Stajalište tuženoga da tužitelj nema valjane osnove za svoj zahtjev pogrešno je. U predmetnom slučaju ne radi se o plaćanju ugovorne naknade za izvršeni izvanredni prijevoz, već se radi o naknadi vanugovorne štete, pa je tužiteljev zahtjev i na tome zasnovan, te se u tom pogledu upućuje na razloge navedene u obrazloženju ove presude obzirom na prigovor mjesne nenadležnosti.

Navod tuženoga da je sud povrijedio propis čl. 3, st.3 ZPP-a nema osnove, jer tužitelj nije u mogućnosti da iz saobraćaja isključi preopterećeno vozilo tuženoga, jer u smislu čl. 68, st.2, toč. 6 OZOJP - ovakvo ovlaštenje imaju organi inspektorata za javne putove, a ne tužitelj kao poduzeće za ceste.

Ocijenjujući pitanje obračuna visine štete ovaj sud u cijelosti prihvaća način obračuna kako ga je izvršio prvostepeni sud. Ovakav način obračuna slijedi i iz odluke Ustavnog suda Jugoslavije (Sl. 1. SFRJ br.2/71), kojom je ustanovljeno da visina naknade za izvanredni prijevoz utvrđena Pravilnikom tužiteljevim nije nesuglasna sa zakonom, pa se stoga svi prigovori tuženoga u tom pogledu odbijaju, kao i prigovor u pogledu usaglašavanja tužiteljeve tarife s propisom Zakona o formiranju o društvenoj kontroli cijena, u toliko prije što se u predmetnom slučaju ne radi o cijenama robe ili usluga, već o paušalnom odredjivanju iznosa za naknadu štete učinjene izvanrednim prijevozom.

G.B.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Prvostepena presuda br.IV-P-347/69
od 25.V 1971.

Vijeće: Gabro Badovinac, prof.dr Branko Jakaša, dr Eugen Žokalj

Tjelesna povreda člana posade pomorskog broda - Agent i brodar - Brodarova pasivna legitimacija - Primjena prava - Nadležnost suda - Za sporove o tjelesnoj povredi jugoslavenskog člana posade stranog broda nadležan je jugoslavenski sud ako je u Jugoslaviji sklopljen ugovor o radu - Pasivno je legitimiran pravni sljednik osobe koja je bila brodar broda u vrijeme kad je nastala tjelesna povreda člana posade - Osoba koja u svojoj korespondenciji u vezi s poslovanjem jednoga broda ne nastupa izričito u ime neke druge osobe smatra se brodarom toga broda, i ne

može se pozivati na okolnost da je nastupala kao agent u ime neke druge osobe - Na spor zbog tjelesne povrede jugoslavenskog člana posade stranog broda primjenjuje se jugoslavensko pravo ako je ugovor o radu sklopljen u Jugoslaviji, ili ako su ugovorne stranke imale u vidu primjenu jugoslavenskog prava prilikom sklapanja ugovora, odnosno ako su ugovorile primjenu toga prava - Smatra se da su stranke imale u vidu primjenu jugoslavenskog prava za spore zbog tjelesne povrede člana posade, ako su u ugovoru navele da će se primijeniti jugoslavensko pravo za ocjenu pitanja naknade zbog bolesti i liječenja pomorca - Ako je tjelesna povreda prouzrokovana događajem za koji sud ocjenjuje da je mogao nastati isključivo krivnjom brodarar ili osobe za koju brodar odgovara, tužitelj ne mora posebno dokazivati krivnju ovih osoba

Tužitelj je pomorac, a tuženik je brodar. Tužitelj navodi da je bio ukrcaj kao član posade tuženikovog broda gdje je pretrpio tjelesnu povredu, i to tako što mu je pao na glavu jedan komad mesa koji se krcao u brod.

U dokaz svojih navoda pozvao se tužitelj na ugovor sklopljen između njega i poduzeća "Icomev" o ukrcaju na brod "Rhone", a koji je brod nakon sklopljenog ugovora o ukrcaju prešao u vlasništvo poduzeća "Texim" kao brodarar. Nakon pretrpljene štete tužitelj je postavio zahtjev tuženom, odnosno njegovom agentu, Jugoslavenskoj pomorskoj agenciji u Beogradu, te je tuženi svojim dopisom od 14.IV 1967. g. ovlastio Jugoagent da zahtjev tužiteljev i ostalih pomoraca zaposlenih na brodu "Rhone" raspravi s tužiteljem, odnosno ostalim članovima posade. Tvrdi da je tužena povjerala Jugoagentu, kao svom agentu, da sklapa ugovore o zaposlenju i ukrcaju u njeno ime, pa je i preuzela sve obaveze koje iz toga ugovora slijede prema posadi. U dokaz svojih navoda pozvao se na pismo tuženoga od 14.IV 1967. g. upućenog Jugoslavenskoj pomorskoj agenciji.

U odgovoru na tužbu, i u toku spora, tuženi je porekao u cijelosti tužiteljeve navode i istakao prigovor nenadležnosti suda kao i prigovor promašene pasivne legitimacije na strani tuženoga, tvrdeći da iz nijednog dokumenta ne proizlazi da je tuženi "Texim" ikad bio brodovlasnik ili brodar broda "Rhone". Tvrdi da njegovo pismo upućeno "Jugoagentu" u Beogradu, na kome tužitelj zasniva svoju tvrdnju, da je tuženi "Texim" bio brodovlasnik odnosno broda, nema osnove, jer je to pismo tuženi dao kao poslovni partner firme "Icomev", te se iz teksta pisma na koje se poziva tužitelj ne može zaključiti da bi tuženi nastupao kao brodar broda "Rhone", a još manje da bi nastupao u vlastito ime i za vlastiti račun. Ističe da je tuženi

prema "Jugoagentu" u tom pismu nastupao u ime i za račun brodovlasnika. Spominje da tužitelj ničim nije dokazao krivnju tuženoga, ili osobe za koju bi tuženi odgovarao, jer se iz tužbe ne vidi kako je došlo do ove nezgode, a u smislu propisa našeg Zakona o posadi brodova Jugoslavenske trgovačke mornarice tužitelj bi morao dokazati krivnju brodarka ili osobe za koju brodar odgovara.

U toku spora tužitelj je podneskom od 17.III 1971. g. proširio tužbu protiv "Imekstracoma" Sofija, ul. Asakov 21, i protiv "Blgarski morski flot" Državnoto parohotstvo Varna, navodeći da je zastupnik tuženoga na raspravi od 2p.I 1971. g. istakao da je tuženi "Texim" prestao postojati, i da je njegovo poslovanje preneseno na Blgarski morski flot Varna, pa je proširio tužbu na odnosne tužene. Podneskom od 30.IV 1971. g. tužitelj obavješćuje sud da je putem Ambasade SFRJ u Sofiji ustanovio da su brodovi "Rhone" i "Donau", poslije rasformiranja "Texima", prešli u vlasništvo poduzeća DSO Vodentransport, Varna. Na raspravi od 20.V 1971. g. tužitelj je proširio tužbu, odnosno sveo ju samo na pravnog sljednika poduzeća "Texim", poduzeće DSO Vodentransport, Varna.

Zastupnik tuženoga "Texim" izjavio je da poslije obavijesti o prestanku poduzeća "Texim", iako je pokušao da dodje u vezu s novotuzenima, nije dobio nikakvih odgovora ni podataka, te pošto je poduzeće "Texim" prestalo postojati, nema ovlaštenja za daljnje zastupanje, a najmanje ne za zastupanje pravnih sljednika.

Zastupnik tužiteljev predložio je stoga da se dosadnji zastupnik poduzeća "Texim" imenuje privremenim zastupnikom za primanje dostava, i privremenim zastupnikom pravnog sljednika tuženog "Texima" poduzeća DSO Vodentransport Varna, te da se postupak nastavi i donese presuda na temelju izvedenih dokaza, jer je iz dosadanjeg postupka tuženog očito da tuženi ide na zavlacenje spora i izbjegavanje svojih obaveza kao brodarka prema članovima posade.

Obzirom na takovo stanje sud je rješenjem donesenim na raspravi imenovao dosadanjeg punomoćnika tuženog poduzeća "Texim" privremenim zastupnikom za primanje dostava, te je proveo raspravu i izveo ponudjene dokaze i donio presudu kao u dispozitivu iz slijedećih razloga:

Prigovor nenadležnosti suda koji je istakao tuženi nije osnovan. Nadležnost ovoga suda zasnovana je na odredbama čl. 57 ZPP-a, u vezi sa čl. 470 ZPP-a. U predmetnom sporu radi se o ukrcaju pomorca na brod, tj. o sporu iz radnog odnosa. Za sudjenje u sporovima iz radnih

odnosa određena je apsolutna nadležnost suda na čijem se području rad vršio ili se ima vršiti, odnosno suda na čijem je području ugovor o radu sklopljen. Iz priloženog ugovora o zaposlenju pomorca od 20.XII 1966. g. slijedi da je odnorni ugovor sklopljen u Rijeci, tj. na području nadležnosti ovog suda, koji je mjesno i stvarno nadležan za pomorske sporove, pa je ovaj sud nadležan iako se radi o tuženom koji je inozemac. Osim toga u predmetnom slučaju radi se o sporu za naknadu štete zbog neizvršenja ugovornih obaveza od strane poslodavca, pa je i za takav spor nadležan sud mjesta gdje je po sporazumu stranaka tuženi dužan izvršiti ugovor, tj. gdje je dospjela obaveza broдача iz ugovora o zaposlenju pomoraca za plaćanje troškova repatrijacije i bolničkog liječenja. Ovi troškovi nastali su većim dijelom u Rijeci, gdje je tužitelj liječen, tj. na području stvarne i mjesne nadležnosti ovoga suda. Osim toga tuženi je, odnosno njegov prednik, povjerio vođenje svojih poslova poduzeću "Jugoagent" iz Beograda, pa se u pogledu nadležnosti može primijeniti i odredba čl. 54 ZPP-a.

Što se tiče prigovora tuženoga u pogledu nedostataka pasivne legitimacije, sud smatra da ni ovaj prigovor nije osnovan. Tužitelj je doduše sklopio ugovor o zaposlenju s poduzećem "Icomev". Međutim, kako slijedi iz dokaza koje je podnio sam tuženi, odnosno poduzeće prodalo je brod "Rhone" Državnom privrednom udruženju iz Sofije, 1.X 1967. g. odnosno kako je na raspravi od 20.V 1971. g. na temelju podataka Ambasade SFRJ u Sofiji utvrđeno odnorni brod je danas sredstvo pravnog sljednika tuženoga na koga je proširena tužba, tj. DSO Vodentransport, Varna. Iz pisma tuženoga upućenog "Jugoagentu", Beograd, od 14.IV 1967. g. i pisma upućenog od strane tuženog poduzeća "Texim" tužitelju od 5.V 1967. g. slijedi da se tuženi "Texim" u odnosima prema trećima, tj. u odnosu prema Jugoslavenskoj pomorskoj agenciji i u odnosu prema tužitelju ponašao kao brodar odnornog broda. Iz originalnih pisama koja su priložena spisu u fotokopiji, a koja je pisma uputio tuženi "Jugoagentu", Beograd, očito slijedi da je tuženi "Texim", Državno privredno poduzeće iz Sofije, nastupalo u vlastito ime i za vlastiti račun, te je odnornim pismom imenovalo "Jugoagent", kao svoga agenta u Jugoslaviji, i dalo mu naloge i upute da u njegovo ime i za njegov račun rješava odnose s posadom brodova "Rhone" i "Donau". U navedenim pismima tuženi "Texim" ničim nije stavio do znanja poduzeću "Jugoagent", kao svom agentu, a ni tužitelju, da on nije brodar i nosilac prava i obaveza iz poslovanja s odnornim brodovima, i da on radi navodno kao agent nekog poduzeća iz Vaduza "Icomev", ili nekog drugog poduzeća pod nazivom "Unia".

U svim spomenutim odnosima tuženi "Texim" nastupao je u vlastito ime kao nosilac svih prava upravljanja odnosnim brodovima. Zbog toga ne može se primiti da tuženi "Texim", kad to nije povoljno za njega, vrši pozivanje na neke skrivene odnose koji su postojali između njega i njegovih tobožnjih nalogodavaca i tobožnjih vlasnika brodova kao što je "Icomev" ili "Unia".

Po nahodjenju ovog suda, a u skladu s poštenjem i savjesnošću u privrednom poslovanju, jedno poduzeće koje u svojoj firmi nema izričitu oznaku da je agent, i kad bi se radilo o agentskom poslu, odgovara za sve obaveze prema trećima kao jedini nosilac posla, ako u tim odnosima s trećim osobama nije izričito istakao i stavio do znanja da nastupa kao zastupnik i agent treće osobe. Čak što više, po nahodjenju ovog suda privredno poduzeće koje bi u svojoj firmi ili nazivu imalo oznaku da su mu pretežni poslovi agentski, odgovara trećim osobama za obveze iz pravnih poslova prema trećima, ako u tim odnosima nije izričito istakao da nastupa i radi kao agent, tj. u ime treće osobe.

Kako se iz priloženih pismenih isprava vidi da je tuženi "Texim" u odnosnim poslovima prema tužitelju nastupao ne kao agent poduzeća "Icomev", već kao nosilac prava i obaveza iz poslovanja s brodom "Donau", odnosno "Rhone", tj. kao brodar tih brodova, to ovaj sud uzima da između tužitelja i tuženoga postoji pravni odnos i da je tuženi pasivno legitimiran na tužbeni zahtjev, odnosno da je za poslovanje tuženog "Texima" odgovoran i obavezan njegov pravni sljednik na koga je proširena tužba, tj. Poduzeće DSO Vodentransport, Varna.

Kako iz navoda tužiteljevih slijedi da je tužitelj u toku spora a prema obavještenju Ambasade SFRJ u Sofiji br. 258/71 od 15.IV 1971. g. utvrdio da su brodovi "Rhone" i "Donau" poslije rasformiranja tuženog poduzeća "Texim" prešli u vlasništvo poduzeća DSO Vodentransport, Varna, te da je ranije tuženi "Texim", Sofija, rasformiran i prestao postojati, to je sud po prijedlogu tužitelja primio proširenje tužbe protiv pravnog sljednika tuženog "Texima", tj. protiv poduzeća DSO Vodentransport, Varna. Kako je opunomoćeni zastupnik tuženoga poduzeća "Texim" podneskom od 7.I 1971. g. obavijestio sud da nema punomoći navodnih sljednika tuženog "Texima", a na raspravi od 20.V 1971. g. je izjavio da od pravnih sljednika poduzeća "Texim" nije primio nikakove obavijesti, to je sud da bi se spor mogao nastaviti imenovao dosadašnjeg zastupnika poduzeća "Texim" privremenim zastupnikom za primanje dostava pravnom sljedniku tuženog "Texima" DSO Vodentransport, Varna, u skladu odredaba čl. 135 ZPP-a.

Kako je u toku spora zastupnik tuženog "Texima", osim prigovora nenadležnosti suda, pomanjkanja pasivne legitimacije na strani tuženog "Texima", stavio i prigovor neodgovornosti tuženoga kao broдача za nastalu tjelesnu povredu tužitelja, sud je ocijenio i to pitanje, te je našao da je tuženi broдар broда "Rhone", odnosno njegov prednik "Texim", kriv i odgovoran za nastalu tjelesnu povredu tužitelja.

Ocjenujući ovo pitanje, sud nalazi da za rješenje tog pitanja treba primijeniti odredbe Zakona o posadi brodova Jugoslavenske trgovačke mornarice (Sl. l. SFRJ br. 8/65). Primjena jugoslavenskog prava na sporni slučaj osniva se na načelu primjene prava mjesta sklapanja ugovora (*Lex Loci Contracti*), kao i po načelu propisa koji vrijede na području suda nadležnog za rješavanje spora (*Lex Fori*)s jedne strane, a s druge strane sud nalazi da su ugovorne stranke imale pred očima primjenu jugoslavenskog prava kad su u čl. 7, st.3 ugovora izričito predvidjele da će se primjenjivati jugoslavensko pravo za ocjenu pitanja naknade zbog bolesti ili liječenja pomorca.

Ocjenujući dakle pitanje odgovornosti tuženoga kao broдача, sud je primijenio propis čl. 23 Zakona o posadi brodova. U smislu odredaba ovog člana - za štetu nastalu uslijed tjelesne povrede ili smrt člana posade broда odgovara broдар, ako je tjelesna povreda ili smrt nastala krivnjom broдача, ili osoba za koje broдар odgovara.

Iz prikaza događaja pri komu je nastala povreda tužiteljeva, kako je u tužbi dao tužitelj, slijedi da je tužitelj pretrpio tjelesnu ozljedu prilikom ukrcanja živežnih namirnica u brod tuženoga "Rhone" u luci Ruan, u Francuskoj, tako što je na tužitelja pao dio zaklanog govečeta s dizalice, u času kad se taj teret imao smjestiti u skladište na krmi broда. Na mjestu nezgode tužitelj je bio kao ekonom broда, dakle po potrebi službe. Do pada govečeta sa dizalice moglo je doći ili zbog nepravilnog i nepažljivog rukovanja dizalicom, ili zbog nepravilnog slaganja govečeta u bragu, dakle događajem za koji su krivi članovi posade koji su rukovali dizalicom, odnosno koji su vršili slaganje tereta na bragu, pa prema tome za takav postupak i rad članova posade kao i za štetne posljedice takovog postupka, a u skladu sa cit. propisom odgovoran je broдар.

U toku spora, tuženi nije dao nikakav dokaz koji bi upućivao na eventualnu krivnju samoga tužitelja, a niti je dokazao da je odnosni pad govečeta na tužitelja posljedica događaja koji bi isključivao odgovornost tuženoga broдача, odnosno osoba kojima se on u svom poslovanju služi.

G.B.

Bilješka. - Gornjoj presudi mogli bismo dati dva kratka objašnjenja:

a) Sud je obavezao sljednika poduzeća Texim ne zbog toga što je poduzeće Vodentransport, Varna postao vlasnik broda na kojemu je bio ukrcaj tužitelj, već iz razloga što je to poduzeće postalo pravni sljednik poduzeća Texim. Nije se radilo o stvarnopravnoj odgovornosti s brodom na temelju privilegirane tražbine člana posade.

b) Na temelju čl.23. Zakona o posadi brodova jugoslavenske trgovačke mornarice, brodar odgovara za smrt i tjelesne povrede članova posade po načelu dokazane krivnje. Iznimke od ovog načela, tj. kada brodar odgovara po načelu pretpostavljene krivnje, u cit. članu zakona izričito su navedene. U konkretnom slučaju ta iznimka nije obuhvatila ovaj spor. Prema tome striktnim tumačenjem cit. mjesta tužitelj bi morao dokazati da je za njegovu povredu kriv brodar ili osobe za koje brodar odgovara. Sud nije tražio od tužitelja da dokaže ovu činjenicu jer je došao do uvjerenja da je situacija oko pada dijela zaklanog goveda s dizalice bila takova da je do pada moglo doći isključivo krivnjom neke od osoba za koje brodar odgovara. Ovim stajalištem ublaženo je načelo Zakona o posadi brodova jugoslavenske trgovačke mornarice u korist člana posade.

Napominje se da je gornja presuda potvrđena od strane Vrhovnog privrednog suda.

B.J.